

Barents-yhteistyö www.beac.st

Päivitetty 01.11.2013

Barents-alueella on yli viisi miljoonaa asukasta. Heillä on samankaltaisia vahvuuksia ja haasteita, jotka vaativat rajat ylittävää yhteistyötä. Barents-yhteistyö yhdistää asiantuntijoita alueellisella ja kansallisella tasolla, mikä koskee niin pelastustoimea, alkuperäiskansoja, infrastruktuuria, kauppaa, kulttuuria, ympäristöä, nuorisoa, turismia, energiataloutta sekä sosiaali- ja terveystaloutta. Barents-yhteistyö on tärkeä voimavara kaikille niille, jotka haluavat hyötyä rajatylittävästä yhteistyöstä ja tehdä Barentsin alueesta paremman paikan elää, työskennellä ja matkustaa.

Yhteistyö Barentsin euroarktisen alueella alkoi vuoden 1993 ulkoministerikokouksessa Norjan Kirkkoniemessä. Kaikkien viiden Pohjoismaan, Venäjän ja Euroopan komission edustajat allekirjoittivat tuolloin Barentsin euroarktisen neuvoston (Barents Euro-Arctic Council, BEAC) perustamista koskevan julkilausuman. Samalla Barentsin alueen maaherrat sekä alkuperäiskansojen edustajat allekirjoittivat Barentsin alueneuvoston (Barents Regional Council, BRC) perustamisasiakirjan. Barents-yhteistyö käynnistettiin siis kahdella tasolla: BEAC on hallitustenvälisen yhteistyön ja BRC jäsenvaltioiden 13 maakunnan yhteistyöfoorumi. Alkuperäiskansoilla on neuvoo-antava rooli molemmissa neuvostoissa. Juuri valtioiden ja alueiden välinen yhteistyö ja alkuperäiskansojen asema tekevät Barents-yhteistyöstä maailmanlaajuisesti ainutlaatuisen.

Barentsin euroarktisen neuvoston eli BEAC:n puheenjohtajuus vaihtuu joka toinen vuosi Suomen, Norjan, Venäjän ja Ruotsin kesken. Ministeritapaamisten välillä kokoontuu virkamieskomitea (*Committee of Senior Officials, CSO*) ainakin neljästi vuodessa. BEAC:n tarkkailijavaltioita ovat Kanada, Ranska, Saksa, Italia, Japani, Alankomaat, Puola, Iso-Britannia ja Yhdysvallat.

Vuosina 2011–2013 Barentsin euroarktisen neuvoston puheenjohtajana toimi Norja ja Barentsin alueneuvoston puheenjohtajuus oli Norrbottenin läänillä (Ruotsi). Puheenjohtajuudet siirtyivät Suomelle ja Arkangelin alueelle (Venäjä) BEACin ulkoministerikokouksessa Tromssassa 28.–29.10.2013.

Suomen puheenjohtajuuskauden prioriteetteja ovat taloudellinen yhteistyö, liikenne ja logistiikka, ympäristö ja ilmastonmuutos sekä nuorisoyhteistyö.

Arkangelin päätavoitteina ovat teollinen ja liiketaloudellinen kehitys, eri liikennemuodot, teknologiset innovaatiot, tietointensiivinen high-tech klusteri, ympäristötoiminnat eri yhteistyöaloilla, nuorten pätevyys, rajat ylittävä terveydenhoito-yhteistyö sekä kulttuuri- ja urheiluprojektit.

Alueneuvosto sopi 3.6.2013 uudesta *Barents-ohjelmasta vuosille 2014–2018*, jonka tavoitteena on:

- edistää innovatiivisia ja kasvuyrityksiä Barents-alueella;
- lisätä rajat ylittävää yhteistyötä merkittävän talouden ja elämänlaadun saavuttamiseksi;
- tukea luonnonvarojen yhteistä hallintaa ja suojelua;
- vahvistaa innovaatiota ja tutkimusyhteistyötä kriittistä massaa lisäämällä;
- keskittyä liikenneinfrastruktuurin puuttuviin poikittaisyhteyksiin;
- edistää rajat ylittävää liikkuvuutta työntekijöiden, yritysten, matkailijoiden ja opiskelijoiden kesken;

- edistää kulttuuriyhteistyötä keskinäisen ymmärtämyksen ja alueellisen kehityksen vahvistamiseksi.

Barents-yhteistyö on kehittynyt myönteisesti. Suuri osa poliittisista prioriteeteista toteutuu rajat ylittävissä hankkeissa. EU:n ja muiden tahojen rahoitusjärjestelmät ovat ratkaisevan tärkeitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Tärkeimpiä rahoitusjärjestelmiä ovat INTERREG, Itämeren alueen ohjelma, Karelia ENPI CBC ja etenkin Kolarctic ENPI CBC ohjelmat. Pohjoisen ulottuvuuden kumppanuuksilla on kasvava rooli seuraavilla aloilla: liikenne ja logistiikka, ympäristö, terveydenhuolto- ja sosiaalikeskymykset sekä kulttuuri. Synergian tarve ns. sisarnevostojen kesken kasvaa koko ajan. Niitä ovat Barentsin euroarktinen neuvosto (BEAC), Arktinen neuvosto (AC), Itämeren maiden neuvosto (CBSS) ja Pohjoismaiden ministerineuvosto (NCM). Hanketasolla yhteistyö BEAC:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston välillä on kehittynyt melko hyvin. BEAC:lla ja Arktisella neuvostolla on puolestaan yhteisiä ympäristöön liittyviä asioita, kuten ilmastonmuutoskysymykset ja kriittisten ympäristöongelmien vähentäminen Barentsin ympäristön ”hot spots” -listalta. Ennen muuta BEAC:illa ja Itämeren maiden neuvostolla on potentiaalista kosketuspintaa.

Barents-alue on tullut kansainvälisesti merkittävämmäksi. Tähän on tietysti eräänä syynä koko Arktisen alueen kiinnostavuuden lisääntyminen, mutta osaltaan tämä johtuu vaihtuvien puheenjohtajien ponnistuksista lisätä tietoisuutta Barentsin luonnonvarojen tärkeydestä EU:lle ja maailmantaloudelle. Tämä käsittää myös tarpeen investoinneille ja paremmille itä-länsisuuntaisille poikittaisyhteyksille. Barents-alue on paikka, jossa on jatkojalostusta, tietotaitoa ja teknologiaa.

Parlamentaarikkotasolla Barents-yhteistyö on kehittynyt jatkuvasti. Tapaamisissaan maiden parlamentaarikot keskustelevat niin ajankohtaisista aiheista kuin käytännön yhteistyöstä, joiden käsittelyä jatketaan kansallisissa ja alueellisissa toimeenpanoelimityksissä. Ensimmäinen Barents-parlamentaarikkojen tapaaminen (*The Barents Forum*) pidettiin Norjan Kirkkoniemessä vuonna 1997. Jokainen BEAC:in puheenjohtaja isännöi vuorollaan Barents-parlamentaarikkokokouksen. Järjestyksessä kuudes kokous pidettiin huhtikuussa 2013 Harstadissa, Norjassa. Parlamentaarikot päättivät ottaa parlamentaarisen yhteistyön edustajia mukaan BEAC:in ministerikokouksiin sekä alueneuvoston ja –komitean kokouksiin. Päätöslauselmassa lueteltiin useita Barents-alueen kannalta tärkeitä aiheita, mm. eri liikennemuodot, kestävä talouskasvu sekä koulutus ja tutkimus.

Kansainvälinen Barents-sihteeristö (*International Barents Secretariat, IBS*) aloitti toimintansa Norjan Kirkkoniemessä tammikuussa 2008. Sen päätavoitteena on tuoda Barentsin yhteistyöhön koherenssia ja jatkuvuutta. Se palvelee yhteistyötä sekä hallitus- että aluetasolla. Kansainvälinen Barents-sihteeristö ylläpitää arkistoa ja verkkosivustoa www.beac.st sekä julkaisee uutiskirje BarentSagaa. Lisäksi IBS pyrkii jakamaan tietoa Barents-alueesta. Sihteeristöllä on kolme vakituista työntekijää ja sekondeerattu alkuperäiskansa-asiantuntija, jonka lisäksi on rekrytoitu ilmasto-, ympäristö- ja hot spot-asiantuntija, joka aloittaa uudessa tehtävässä tammikuussa 2014. Norjan ja Suomen kansallisilla Barents-sihteeristöillä on myös keskeinen rooli hanketoteutuksessa ja -päättöksenteossa.

Barentsin euroarktinen alue on arviolta 1,8 miljoonaa neliökilometriä, mikä vastaa yhteenlaskettua Ranskan, Espanjan, Saksan, Italian ja Alankomaiden pinta-alaa. Asukkaita alueella on yli viisi miljoonaa. Barentsin alue on hyvin rikas luonnonvaroiltaan. Siellä on esim. kalaa, metsiä, mineraaleja, öljyä ja kaasua. Alueella on myös tärkeää jatkojalostus- ja koneteollisuutta sekä laadukkaita yliopistoja, tutkimuslaitoksia ja tiedekeskuskeskuksia. Barentsin

alueelle on tunnusomaista mm. herkkä ympäristö ja pitkät välimatkat, mitkä asettavat omat haasteensa niin ihmisille kuin kaupankäynnillekin. Alueella asuu kolme alkuperäiskansaa: nenetsit Nenetsian autonomisessa piirikunnassa, saamelaiset Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisosissa sekä Kuolan niemimaalla samoin kuin vepsäläiset Karjalan tasavallassa (ja Vologdassa ja Leningradin alueella).

Barents-yhteistyön rakenne

